

Nr 8.

Uppläst och godkänd i Första kammaren den 2 mars 1914.

» » » i Andra kammaren den 2 mars 1914.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om rätt för församling att utse ordförande i skolrådet.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 8.)

Till Konungen.

Vid innevarande års riksdag hava enskilda motionärer hemställt, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t anhålla, att Eders Kungl. Maj:t ville låta utreda, under vilka förhållanden och förutsättningar församling må erhålla rätt att själv å kyrkostämman utse ordförande i skolrådet, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Alltsedan våra kommunalförfattningars tillkomst har gång efter annan inom riksdagen framförts det önskemålet, att pastors självskrivnenhet såsom ordförande i skolrådet måtte upphöra. Också tillvunno sig under tiden närmast efter representationsreformens genomförande de i nämnda riktning framställda förslagen stora sympatier, i det att under 1860- och 1870-talen, då frågan vid åtta olika riksdagar var under omprövning, ej blott merendels vederbörande utskott utan ock vid olika tillfällen såväl första som andra kammaren

gav sin anslutning till tanken på självskriivenhetens upphävande, ehuru meningarna voro delade i fråga om det lämpligaste sättet för förändringens genomförande. Sedermera har frågan ånyo vid ett flertal riksdagar upptagits, dock utan att — så som den då framfördes — någon lösning lyckats tillvinna sig kamrarnas bifall. Senast förelåg motion i ämnet vid 1912 års riksdag, då första kammaren avlog, men andra kammaren biföll en av konstitutionsutskottet tillstyrkt hemställan om skrivelse till Eders Kungl. Maj:t med begäran om förslag till lagändringar i syfte att skolrådets ordförande må av församlingen å kyrkostämman väljas. — Inalles har frågan efter år 1866 vid icke mindre än fjorton riksdagar av kamrarna förehafits till prövning.

Den ihärdighet, varmed kravet på upphörande av pastors självskriivenhet såsom skolrådsordförande sålunda gjorts gällande, tyder enligt riksdagen förmenande ovedersägligen på att den nuvarande ordningen ej kan anses i allo tillfredsställande. Jämväl den föreliggande motionen tager sikte på önskvärdheten av självskriivenhetsprincipens brytande. Samtidigt är emellertid motionens hemställan så formulerad, att den medger en utredning, vilken även beaktar de erinringar, som vid frågans föregående behandling i riksdagen framkommit.

Riksdagen finner det naturligt, att med skolväsendets stigande utveckling på olika håll en allt starkare önskan framträder, att det obligatoriska sambandet mellan kyrkoherdebefattningen och ordförandeskapet i skolrådet upplöses. Även bortsett från den möjligheten, att pastor, som valt sitt levnadskall ur andra än skolväsendet direkt vidkommande synpunkter, saknar fallenhet och intresse för den honom pålagda uppgiften, måste det nämligen numera allt oftare inträffa, att pastor, även med bästa vilja, dock saknar möjlighet att jämte sina övriga, egentliga tjänsteåligganden på ett nöjaktigt sätt ombesörja jämväl med ordförandeskapet i skolrådet förenade bestyr. Särskilt gäller naturligen det sagda i de fall, att pastor på grund av sjuklighet eller hög ålder har sin arbetsförmåga nedsatt, eller att redan hans prästerliga ämbetsgöromål helt utfylla hans tid. Att ett sådant förhållande, där det förekommer, måste ej blott för skolväsendet verka ogynnsamt utan ock för vederbörande prästman själv kännas mycket otillfredsställande, ligger utan vidare i öppen dag.

Å andra sidan lära de även av motionärerna framhållna betänkligheter, som man särskilt från kristendomsundervisningens och allmänbildningens synpunkter framställt emot upphörande av pastors självskriivenhet som skolrådets ordförande, väsentligen bortfalla, därest — såsom

motionärerna förutsätta och jämväl riksdagen finner riktigt — pastor alltjämt förblir självskriven *ledamot* av skolrådet, då detta därigenom fortfarande kommer att äga tillgång till hans sakkunskap och bildningsintresse. Det torde väl ock i verkligheten komma att visa sig, att även efter den ifrågasatta förändringens genomförande pastor i det stora flertalet fall blir den, som utses att bekläda ordförandeposten i skolrådet.

Slutligen må det påpekas, att lagstiftaren redan i visst fall frångått självskrivenhetsprincipen i fråga om ordförandeskapet i de kommunala korporationer, åt vilka vårdnaden av folkskoleväsendet är uppdragen, i det att de folkskolestyrelser, som jämlikt lagen den 25 juni 1909 angående folkskoleväsendet i vissa städer kunna få skötseln av folkskolans angelägenheter sig anförtrodd, själva äga välja ordförande, medan kyrkoherden allenast är självskriven *ledamot* av styrelsen.

På grund av vad sålunda anförts hemställer riksdagen, att Eders Kungl. Maj:t ville låta utreda, under vilka förhållanden och förutsättningar församling må erhålla rätt att själv å kyrkostämman utse ordförande i skolrådet, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 2 mars 1914.

Med undersåtlig vördnad.
